

TIP EĞİTİMİ ÜZERİNE ÇALIŞAN AMATÖR BİR TOPLULUK AKTİF EĞİTİM GRUBU

Dilaver Kaya*, M. Sıla Aydın*

Aktif Eğitim Grubu beş yıldan beri Ankara Tıp'ta çalışmalarını sürdüren öğrenci, araştırma görevlisi ve öğretim üyelerinin eşit koşullarda üye olabildikleri bir topluluktur. Grubun ilk nüveleri 1989-1990 öğretim yılında AÜTF Fizyoloji ABD öğretim üyelerinden Dr. Erhan Nalçacı'nın projelendirdiği, entegre insan organizması adlı seminer yarışması ile oluşmuştur. Klasik eğitim verilen fakültemizin tarihinde ilk kez böylesi bir deneyimin yaşanması, küçük bir sığramanın, arkasından gelen süreci nasıl etkilediğini gözlemleyebilenler için öğretici olmuştur.

Aktif Eğitim yönteminin, nüvesinin ne tür olanaklar sunduğunu böylesi bir çalışmaya katılarak, farkedilen öğrenciler merakın, araştırmacılığın, ortak çalışma becerisinin, fakültelerdeki eğitim anlayışının temel dayanağı olması özlemiyle grubun çalışmalarını başlattılar.

Ülkemizde toplumsal sorunlarla ilişkili eğitim sorunlarının olduğu birçok kesimin ortak saptamasıdır. Eğitimin kötü olduğunu söyleyip, YÖK'e hayır demek ileri bir söylem olmaktan çıkmış, farklı bir eğitimin ne olacağı sorusu, genel tavsiyelerin ötesine geçememiştir.

Sorunların toplumsal bileşenleriyle birlikte deşifre edilmesi önemli bir sığrama olmakla birlikte, alternatifin tanımlanıp, ayrıntılandırılmaması, geçiş sürecinin nasıl evrileceğinin netleşmemesi, ümidin ve insanların belirleyiciliğinin önündeki önemli bir engel gibi durmaktadır. Sorunların ancak, ayrıntılandırılmış, ne tür olanakları sunduğunu netleyen, "Biz bu eğitimi istiyoruz" denebilecek somutlukta alternatiflerle aşılabileceğini düşünüyoruz. Yoksa, burada sorun var demek insanlara birşey sunmamakta, farklılığının ne olduğu netleşmediği sürece, insanlar sorunların olduğuna bile ikna edilememektedir.

Aktif Eğitim Grubu olarak, tüm kararların ve kaygıların bilimsel düşünce sistemi ışığı altında,

evrensel değerlerle şekillendiği, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin akademik zenginlik içinde, güzel duygularla buluşup, bütünleşebildiği, öğrencilerin, kendi eğitimlerine katılabildiği, uzun süren eğitim sürecinin zevkli, üretken ve mutlu geçirilebildiği, kendisini sorgulayabilen ve yenileyebilen bir eğitim sisteminin hepimizin hakettiği eğitim sistemi olduğunu düşünüyoruz.

GRUP ÇALIŞMASININ DİYALEKTİĞİ

Tıp eğitiminin sorunlarına yönelik çözümleri bilimsel bilginin, dünya deneyimlerinin ışığında, hayal gücümüzle yoğurarak üretmeye çalıştık ve çalışıyoruz.

Yaptığımız araştırmalarda öğretmen merkezli, klasik, pasif eğitimin yetersizliklerinin saptandığını ve tüm dünyada hızla çağdaş eğitim yöntemi olan aktif eğitime geçildiğini gördük. Grubumuz aktif eğitim yöntemlerinin daha da geliştirilmesiyle Türkiye'ye özgü bir eğitim tezini gelecek bir zamanda üretmeye, aday gibi durmaktadır. Uzun süre sonra gerçekleştirilecek eğitim projemizin bugünden uygulanabilir koşulları yaratılmaya çalışılmaktadır.

Eğitimdeki dönüşümün toplumsal bileşenlerinden bağımsız olamayacağı bilinciyle, büyük projenin, küçük projeleri, bugünden yaşama geçirilmeye başlanmıştır. Küçük küçük de olsa değişemez gibi duran "şeylerin", değişebilirliğini göstermek, geleceği yaratacak insanlara motivasyon kaynağı olmaktadır. Grubumuz öğrencileri ve öğretim üyeleri ile fakülte çalışanlarının kendi yaşamlarına bilimsel yöntemi kullanarak, müdahale etmesinin bir yolu olarak belirlekte, kendi içinde okul niteliği olan eğitimin ve bireylerin sorunlarını iyi bir yerinden yakaladığımızı düşündüğümüz, gönüllülük ilkesine dayalı bir çalışma topluluğudur.

Grup çalışmasında önemli olanın amaçların ne kadarlık bir zamanda yaşama geçeceği değil, **ümidini, yaşama sevincini taze tutan, kendisini geliştiren aynı zamanda üreten, çevresindeki insanlara**

*AÜTF Aktif Eğitim Grubu Üyesi

emek vermektan kaçınmayacak, her türlü sorununa bilimsel yaklaşım, özgün çözümler üretebilecek yetilere sahip, bilimsel düşünce saflarında yaşam sürececek insan tipolojisinin, grup işleyişinde hangi yöntem ve içerikle olgunlaşacağıdır.

Grupta eğitim projesi titizlikle hazırlanırken en az bu titizlikte grubun ve bireylerin yıpranmamasına da dikkat edilmektedir.

A) Grup İçi Eğitim Programı:

Beş yıldan beri her dönem başında yeni gelenlere çalışmalarında yararlanacakları seminerler düzenlenmektedir. Bu seminerler:

- Bilimsel düşünce sistemi ve yöntemi
- Bilimsel bilgiye ulaşmada literatür tarama ve bilgisayar kullanımı
- Çağdaş eğitim yöntemleri
- Alternatif tıp eğitimi
- Bir araştırma örneği

Bunların dışında konuyu açış konuşmasını yapacak üyenin belirlediği tartışma saatleri düzenlenmektedir. Örneğin bu dönem düzenlenen tartışma saatlerinden bir kaçış şunlardır:

- Bilim üretiminin önündeki engeller
- Eğitim toplum ilişkisi
- Zamanın akılcı kullanımı
- Seminer hazırlama ve sunma tekniği
- Ders anlatım ustalıkları
- Düşünce tarihi

B) Grubun İşleyişi:

Grubumuz alt komisyonlar halinde çalışmaktadır. Eğitim üzerine teknik çalışmalar ve asıl projeler, alt komisyonlar tarafından üretilmekte, ürünler fakülte'deki diğer öğrencilerin ve öğretim üyelerinin tartışmasına açılmaktadır.

Grup adına kararlar, her hafta rutin yapılan genel toplantıda alınmakta, değişik ilgi alanları olan insanların yoğunlaşabileceği yeni komisyonlar ikna süreci ile açılmaktadır. Yönetim kurulu altı ayda bir değişmekte, genel üyenin aldığı kararlar yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır.

KOMİSYONLAR:

- 1) Alternatif Tıp Eğitimi Komisyonu altında
  - a) Tıp Eğiticilerinin eğitimi projesi komisyonu
  - b) Görüşit Merkezi projesi komisyonu
  - c) Araştırma Merkezi projesi komisyonu
  - d) Proje Bazında Eğitim projesi komisyonu
  - e) Yönetime Katılım projesi komisyonu

f) Klinik Patoloji Konferansları projesi komisyonu

2) Etik Komisyonu

3) Dergi Komisyonu

4) Tiyatro Komisyonu (Gelecek Bir Zamanda Tıp Eğitimi Arkeolojisi)

C) Seminer Yarışmaları :

Amaç fakültemizde aktif eğitim nüvesini oluşturmaya yönelik deneyim kazanma çabasıdır.

2. Sınıflara yönelik: Entegre insan organizması adı altında oluşturulan problemler hazırlanmış ve öğrenci grupları tarafından sunulmuştur.

Problemler: 1) Bir insanı iki ayağı üzerinde tüm mekanizmalarıyla yürütünüz.

2) Genç bir erişkin bir bardak su içiyor. Yarım saat sonra idrar yapıyor. Suyun macerasını anlatınız.

3) Genç erişkin vahşi bir hayvanla karşılaşılıyor, beklenmedik bir güçle kaçıyor. Bu süreci toparlayınız.

4) Hoşlandığı müziği dinleyen bir insanın tempo tutarken yaşadığı süreci irdeleyiniz.

3.4.5. Sınıflara yönelik: Hastalıkların kliniği, fizyopatolojisi, sosyal nedenlerini entegre eden seminer konuları hazırlanıp sunulmuştur.

Tüm Sınıflara Yönelik: Doğanın ve toplumun anlaşılmasında çığır açmış insanlar ve teorileri. Konular:

- Mendel, Kromozom teorisi
- Watson Crick DNA Modeli
- Darwin, Evrim Teorisi
- C. Bernard, Deneysel Tıp
- N. Fişek, Sağlık Hizmetlerinin Sosyolojisi vb.

Bu seminerler motivasyon yaratmak için yarışma şeklinde düzenlenmiş, öğretim üyeleri ve öğrencilerden oluşan jüri değerlendirme yapmış, seminerler ilgiyle izlenmiştir.

Uzmanlık alanı ne olursa olsun öğretim üyelerinin eğitimsel ilke ve yöntemler konusunda fikirlerinin olmaması, bu konuda kendilerini yenileyebilmelerinin olanaklarının yaratılmaması büyük bir eksiklik gibi durmaktadır. Her konuda olduğu gibi eğitim ve öğretimde de yaşanan süreci bilimsel temellere dayandırabilmek gerekçesiyle hazırlanmış olan Tıp Eğiticilerinin Eğitimi adlı projemizin, kurs programının dersleri şu şekilde düzenlenmiştir.

Dersler	Ders saati
Eğitim Bilimlerine Giriş	4
Ölçme ve Değerlendirme	12
Öğretim İlke ve Yöntemleri	9
Öğrenme Psikolojisi	9
Eğitim Araçları ve İletişim	9
Eğitim Sosyolojisi	9
Eğitimde Bilgisayar Kullanımı	6
Tıpta Alternatif Öğretim Yöntemleri	4
Değerlendirme Paneli	2
TOPLAM	64

Bu projemizin yaşama geçmesine yönelik çalışmalarımız sürmektedir.

Fakülte, görsel materyal kütüphanesi oluşturabilmek amacıyla hazırladığımız, Gör-İşit Merkezi Projemiz, 5 odalı merkez olacak şekilde planlamamıza karşı şimdilik tek odalı 5 TV ve 5 video ile kuruldu. Birim daha da geliştirilmeyi beklemektedir.

Hasta hekim ilişkisini tartışmak üzere bir work-shop düzenlediğimiz Tıp Etiği çalışma biriminde, hastane etik komisyonu oluşturulması, etik bildirgesi yazılması gibi pratik öneriler üretilmesinin yanında konunun daha geniş ele alınmaya muhtaç olduğu da belirtildi.

Etik konusunu ele alırken çoğu zaman maddi koşulları hiçe sayan idealist bir bakış açısının öne çıktığını görmekteyiz. Bu bağlamda günlük kullanımda belirlenmiş davranış kalıpları anlamına gelen etiğin maddi koşullardan kopararak ele alınması önemli riskler taşımaktadır. Maddi koşullardan giderek uzaklaşan bir etik anlayışının ürünleri kaçınılmaz olarak ilkokullarda okutulmakta olan ahlak derslerine benzeyecektir. Sorun böylesi bir bakış açısının içinde yaşadığımız ilişkileri açıklayamaması ile başlamakta ama orada bitmemektedir. Aynı bakış açısı aslında çözüm olmayan birtakım pragmatik önerileri ileri sürerek birtakım yanlısamlara yol açabilmektedir. Böylece sorunu çoğaltarak sürdüren idealist bakış açısının kendisi, sorunun gerçek sahiplerinin önünde aşılması gereken bir bariyer oluşturmaktadır. Bariyerin farkına varmak bilinçli bir yaklaşım kazanmak isteyenler için iyi bir başlangıç olabilir.

Komisyonlarımız:

1. Aktif Tıp Eğitimine Geçişte Proje Bazında Eğitim Komisyonu:

Proje, Tıp Fakültelerinde ve tüm dönemlerde uygulanabilir olmakla birlikte, somut olarak ilk uygulamanın AÜTF 2. sınıf öğrencilerine yönelik olması

düşünülmüştür. Tüm 2. sınıf öğrencileri 5-7 kişilik gruplara ayrılacak ve her gruba 2. sınıflara dersi olan öğretim elemanlarından biri danışman olarak verilecektir. Her grup öğrenim yılı başında bir proje konusu belirleyecektir. Konular öğrenci gruplarının bir öğretim yılı içinde gerçekleştirebileceği kapsamda, teorik bir entegrasyonu, bir laboratuvar çalışmasını veya bir saha çalışmasını içerecektir. Sonuçlandırılan projeler yıl sonunda poster olarak sunulacak ve multidisipliner bir jüri tarafından değerlendirilecektir. Değerlendirme sonuçları belli bir oranda sınıf geçme notuna etki edecektir.

Bu proje tanıtılmak üzere öğretim üyelerine ve öğrencilere dağıtılacaktır. AÜTF Dekanlığı ve ilgili birimlerin kabul etmesi halinde önümüzdeki akademik yıldan itibaren uygulanması düşünülmektedir.

2. Öğrencilerin Yönetime Katılımı Projesi ve Komisyonu: Adı ve görevi ne olursa olsun herhangi bir birimden en yüksek verimi alabilmek için o birimdeki tüm insanların sorumluluk alması, o birime sahip çıkması ve üretimde bulunması gerekir. Bu ilke üniversitelere uygulandığında öğrencilerin fakülte yönetimine katılmaları halinde kendi eğitim süreçlerine sahip çıkacakları, daha üretken ve verimli olacakları anlamına gelir. Öğrenci, insan olmanın gereklerinden olan kendisi ile ilgili kararlarda söz sahibi olabilme yetisi kazanır. Yönetime katılan öğrenciler yaşanan sorunlara değişik açılardan değişik öneriler getirerek daha sağlıklı bir tartışma ortamının oluşmasını sağlamış olurlar. Böyle bir tartışma ortamından çıkacak çözümlerin daha sağlıklı çözümler olacağı gerçektir.

Öğrencilerin yönetimde aktif, faydalı ve üretken olabilmesi için örgütlenmeleri gerekmektedir. Bu projede örgütlenmenin tek bir çatı altında olması ve burada öğrenciler tarafından seçilen temsilcilerin fakülte organlarına katılmaları öngörülmektedir.

3. Öğrenci Araştırmalarını Destekleme Projesi ve Komisyonu: Bu çalışmayla araştırma yapma gereği duyan öğrencilerin özlük hakları düşünülerek, onlara deneysel çalışmalar için imkan yaratılması amaçlanmıştır.

Uzun tartışmalar sonucunda ortaya çıkan metodoloji kısmına göre, öğrenci grubu hazırladığı projeyi fakülte bünyesinde kurulmuş olacak Bilim Jürisine sunar. Proje bilimsel içerik açısından incelenir. Öğrencinin eğitimi amacı da gözetilerek proje, Bilim Jürisi ve öğrenci grubu arasında tartışmaya açılır. Projenin onayından sonra her yıl destekleme fonuna ayrılan paradan araştırma için ödenek verilir. Araştırmanın yürütülmesi sırasında raporlar ile gelişmeler hakkında bilgi verilir.

Araştırmanın sonucu yayına hazırlanır. Yukarıdaki üç proje henüz ayrıntılandırılmamıştır.

4. Tiyatro Komisyonu : Düşünce ve projelerimizin diğer insanlara ulaşmasında söyleşi, seminer, panel ve benzeri birçok yöntemin yanı sıra, daha dinamik ve daha sıcak bir iletişim yöntemi olarak gördüğümüz dramatisasyonu yaşama geçirmeye yönelik çalışan bir komisyondur.

Bu amaçla grubumuz elemanları tarafından yazılan metin, yine grubumuz elemanları tarafından sahnelenmek üzere çalışılmaktadır.

Metin pasif eğitim sisteminde yaşanan trajik sahneleri, mizahi bir dille anlatan, alternatif olarak

sunduğumuz aktif eğitimin tanıtımı olan sahneleri de içeren, tek perdelik, epizodik bir oyundur.

Nisan ayı ortasında sergilenmesi planlanmaktadır. Aktif Eğitim Grubu olarak, kendimizi, görsel sanatların zenginliği içinde ifade etmenin, katkısını ve tadını keşfetmiş olmamız, benzer çalışmaların sürecini müjdelemektedir.

5. Dergi Komisyonu : Şubat 1994'te ilk sayısı çıkan, **aktif** isimli dergimiz bilim, eğitim, inceleme, araştırma, sanat, aktüalite vb. konularda daha çok öğrencilerin ürettiklerine öncelik vererek, bir etkinlik alanı yaratma amacındadır.

İngilizce yayınları izleyen okuyucularımız için halk sağlığı ile ilgili olan ve 3. dünya ülkelerine ücretsiz gönderilen dergilerin ad ve adreslerini yayınlıyoruz. Bize ulaştıkça yeni adresleri iletmeyi sürdüreceğiz.

Aile Planlaması :

— ENTRENOUS, The European Family Planning Magazine

Adresi: ENTRENOUS,
Sexuality and Family Planning Unit
Who Regional Office for Europe
Scherfigsvej 8
DK 2100 Copenhagen 0
Denmark

— Population Reports

Adresi : Population Information Program,
The Johns Hopkins School of Hygiene and Public Health
527 St. Paul Place, Baltimore, Md 21202
USA

— International Family Planning Perspectives

Adresi : International Family Planning Perspectives,
111 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10003
USA

Çevre Sağlığı :

— Environmental Health

The Newsletter of WHO's Programme on Environmental Health,
Adresi : The Division of Environmental Health,
WHO, 1211 Geneva 27
Switzerland

— IRCWD NEWS (International Reference Centre for Waste Disposal
WHO Collaborating Centre)

Adresi : IRCWD News
Ueberlandstrasse 133
CH-8600 Duebendorf
Switzerland

Rapor :

— Dünya Nüfusunun Durumu 1993 Raporu :

The State of World Population, 1993
Adresi : UNFPA - United Nations Population Fund
220 East 42nd Street, New York, N.Y. 10017
USA